

Henryk Dolecki, Irena Gromska-Szuster
Andrzej Jakubecki, Jan Klimkowicz, Krzysztof Knoppek
Grzegorz Misiurek, Piotr Pogonowski, Tadeusz Wiśniewski
Tadeusz Zembrzuski, Tadeusz Żyznowski

KODEKS POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

redakcja naukowa
Henryk Dolecki
Tadeusz Wiśniewski

Tom I

Artykuły 1–366

2. wydanie

KOMENTARZ LEX

a Wolters Kluwer business

Henryk Dolecki, Irena Gromska-Szuster
Andrzej Jakubecki, Jan Klimkowicz, Krzysztof Knoppek
Grzegorz Misiurek, Piotr Pogonowski, Tadeusz Wiśniewski
Tadeusz Zembrzuski, Tadeusz Żyznowski

KODEKS POSTĘPOWANIA CYWILNEGO

redakcja naukowa
Henryk Dolecki
Tadeusz Wiśniewski

Tom I

Artykuły 1–366

2. wydanie

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

LEX

a Wolters Kluwer business

Warszawa 2013

KOMENTARZ LEX

Stan prawny na 1 marca 2013 r.

Projekt graficzny okładki i strony tytułowej
Cecylia Staniszevska, Ewa Łukasik

Wydawca
Magdalena Stojek-Siwińska

Redaktor prowadzący
Joanna Maż

Opracowanie redakcyjne
Katarzyna Rybczyńska

Łamanie
Andrzej Gudowski

Poszczególne artykuły skomentowali:

Henryk Dolecki: art. 3–6, 9, 10, 13, 227–243, 292–298

Irena Gromska-Szuster: art. 11, 12, 75–85, 148–163

Andrzej Jakubecki: art. 173–183, 316–366

Jan Klimkowicz, Tadeusz Wiśniewski: art. 15–42

Krzysztof Knoppek: art. 86–97, 244–277

Grzegorz Misiurek: art. 64–71, 98–124

Piotr Pogonowski: art. 7, 8, 55–63⁴

Tadeusz Zembrzuski: art. 1, 2, 72–74, 299–315

Tadeusz Żyznowski: art. 43–54, 125–147, 164–172, 183¹–226, 278–291

© Copyright by
Wolters Kluwer Polska SA, 2013

ISBN: 978-83-264-4118-9

2. wydanie

Wydane przez:
Wolters Kluwer Polska SA

Redakcja Książek

01-231 Warszawa, ul. Płocka 5a

tel. 22 535 82 00, fax 22 535 81 35

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

SPIS TREŚCI

Wykaz skrótów	9
Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego	15
Tytuł wstępny	
Przepisy ogólne	17

CZĘŚĆ PIERWSZA POSTĘPOWANIE ROZPOZNAWCZE

KSIĘGA PIERWSZA	
PROCES	119
Tytuł I	
Sąd	119
Dział I	
Właściwość sądu	119
Przepis wstępny	120
Rozdział 1	
Właściwość rzeczowa	123
Oddział 1	
Podstawy właściwości	123
Oddział 2	
Wartość przedmiotu sporu	140
Rozdział 2	
Właściwość miejscowa	165
Oddział 1	
Właściwość ogólna	165
Oddział 2	
Właściwość przemienna	174
Oddział 3	
Właściwość wyłączna	189
Oddział 4	
Przepisy szczególne	197

Dział II	
Skład sądu	206
Dział III	
Wyłączenie sędziego	212
Tytuł II	
Prokurator	230
Tytuł III	
Organizacje pozarządowe	236
Tytuł IIIa	
Państwowa Inspekcja Pracy	244
Tytuł IIIb	
Powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów	245
Tytuł IV	
Strony	247
Dział I	
Zdolność sądowa i procesowa	247
Dział II	
Współuczestnictwo w sporze	276
Dział III	
Interwencja główna i uboczna	297
Dział IV	
Przypozwanie	330
Dział V	
Pełnomocnicy procesowi	333
Tytuł V	
Koszty procesu	366
Dział I	
Zwrot kosztów procesu	366
Dział II	
Pomoc prawna z urzędu	406
Tytuł VI	
Postępowanie	427
Dział I	
Przepisy ogólne o czynnościach procesowych	427
Rozdział 1	
Pisma procesowe	427
Rozdział 2	
Doręczenia	479
Rozdział 3	
Posiedzenia sądowe	515
Rozdział 4	
Terminy	551

Rozdział 5	
Uchybienie i przywrócenie terminu	563
Rozdział 6	
Zawieszenie postępowania	581
Dział II	
Postępowanie przed sądami pierwszej instancji	651
Rozdział 1	
Mediacja i postępowanie pojednawcze	651
Oddział 1	
Mediacja	651
Oddział 2	
Postępowanie pojednawcze	676
Rozdział 2	
Pozew	684
Rozdział 3	
Rozprawa	777
Dział III	
Dowody	823
Rozdział 1	
Przedmiot i ocena dowodów	823
Rozdział 2	
Postępowanie dowodowe	855
Oddział 1	
Przepisy ogólne	855
Oddział 2	
Dokumenty	872
Oddział 3	
Zeznania świadków	904
Oddział 4	
Opinia biegłych	935
Oddział 5	
Ogłędziny	965
Oddział 6	
Przesłuchanie stron	969
Oddział 7	
Inne środki dowodowe	984
Rozdział 3	
Zabezpieczenie dowodów	995
Dział IV	
Orzeczenia	1002
Rozdział 1	
Wyroki	1002
Oddział 1	
Wydanie wyroku	1002
Oddział 2	
Natychmiastowa wykonalność wyroków	1060

Spis treści

Oddział 3	
Wyroki zaoczne	1078
Oddział 4	
Sprostowanie, uzupełnienie i wykładnia wyroków	1104
Rozdział 1a	
Nakazy zapłaty	1118
Rozdział 2	
Postanowienia sądu	1121
Rozdział 3	
Prawomocność orzeczeń	1149
	(...)
Skorowidz rzeczowy	1171

WYKAZ SKRÓTÓW

Źródła prawa

- d.k.k. – ustawa z dnia 19 kwietnia 1969 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 13, poz. 94 z późn. zm.)
- d.k.p.c. – Kodeks postępowania cywilnego powstały z połączenia rozporządzeń Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 29 listopada 1930 r. (Dz. U. Nr 83, poz. 651) i z dnia 27 października 1932 r. (Dz. U. Nr 93, poz. 803), ogłoszonych jako tekst jednolity w obwieszczeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 sierpnia 1950 r. (Dz. U. Nr 43, poz. 394)
- instrukcja sądowa – zarządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 12 grudnia 2003 r. w sprawie organizacji i zakresu działania sekretariatów sądowych oraz innych działów administracji sądowej (Dz. Urz. MS Nr 5, poz. 22 z późn. zm.)
- k.c. – ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 z późn. zm.)
- k.h. – rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 czerwca 1934 r. – Kodeks handlowy (Dz. U. Nr 57, poz. 502 z późn. zm.)
- k.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.)
- k.k.s. – ustawa z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 186)
- k.k.w. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. Nr 90, poz. 557 z późn. zm.)
- k.k. z 1932 r. – rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 lipca 1932 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 60, poz. 571 z późn. zm.)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)

- k.p. – ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy (tekst jedn.: Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94 z późn. zm.)
- k.p.a. – ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2000 r. Nr 98, poz. 1071 z późn. zm.)
- k.p.c. – ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.)
- k.p.k. – ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.)
- k.p.n. – dekret z dnia 18 lipca 1945 r. – Kodeks postępowania nie-spornego (Dz. U. Nr 27, poz. 169 z późn. zm.)
- k.p.w. – ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (tekst jedn.: Dz. U. z 2008 r. Nr 133, poz. 848 z późn. zm.)
- k.r.o. – ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 788 z późn. zm.)
- k.s.h. – ustawa z dnia 15 września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych (Dz. U. Nr 94, poz. 1037 z późn. zm.)
- k.z. – rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 października 1933 r. – Kodeks zobowiązań (Dz. U. Nr 82, poz. 598 z późn. zm.)
- p.a.s.c. – ustawa z dnia 29 września 1986 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2011 r. Nr 212, poz. 1264 z późn. zm.)
- pr. adw. – ustawa z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 146, poz. 1188 z późn. zm.)
- pr. aut. – ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631 z późn. zm.)
- pr. bank. – ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 1376 z późn. zm.)
- pr. czek. – ustawa z dnia 28 kwietnia 1936 r. – Prawo czekowe (Dz. U. Nr 37, poz. 283 z późn. zm.)
- pr. pras. – ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe (Dz. U. Nr 5, poz. 24 z późn. zm.)
- pr. spółdz. – ustawa z dnia 16 września 1982 r. – Prawo spółdzielcze (tekst jedn.: Dz. U. z 2003 r. Nr 188, poz. 1848 z późn. zm.)
- pr. stow. – z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach (tekst jedn.: Dz. U. z 2001 r. Nr 79, poz. 855 z późn. zm.)
- pr. weksl. – ustawa z dnia 28 kwietnia 1936 r. – Prawo wekslowe (Dz. U. Nr 37, poz. 282 z późn. zm.)

-
- pr. wod. – ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. – Prawo wodne (tekst jedn.: Dz. U. z 2005 r. Nr 239, poz. 2019 z późn. zm.)
- p.u.n. – ustawa z dnia 28 lutego 2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 1112 z późn. zm.)
- p.u.s.p. – ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 z późn. zm.)
- p.w.p. – ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej (tekst jedn.: Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117 z późn. zm.)
- r.u.s.p. – rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych (Dz. U. Nr 38, poz. 249 z późn. zm.)
- r.w.u.p.p. – rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 listopada 1981 r. w sprawie wykonania ustawy o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. Nr 31, poz. 170 z późn. zm.)
- u.g.n. – ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 z późn. zm.)
- u.k.s.c. – ustawa z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 90, poz. 594 z późn. zm.)
- u.k.s.c. z 1967 r. – ustawa z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2002 r. Nr 9, poz. 88 z późn. zm.)
- u.k.w.h. – ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece (tekst jedn.: Dz. U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 z późn. zm.)
- u.o.k.k. – ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 z późn. zm.)
- u.r.p. – ustawa z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (tekst jedn.: Dz. U. z 2010 r. Nr 10, poz. 65 z późn. zm.)
- u.s.m. – ustawa z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1116 z późn. zm.)
- ustawa o KRS – ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (tekst jedn.: Dz. U. z 2007 r. Nr 168, poz. 1186 z późn. zm.)
- ustawa o Prokuraturii Generalnej – ustawa z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz. U. Nr 169, poz. 1417 z późn. zm.)
- ustawa o prywatyzacji – ustawa z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji (tekst jedn.: Dz. U. z 2013 r. poz. 216)

Czasopisma, publikatory i inne

Apel.-W-wa	– Apelacja. Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Warszawie
Biul. SN	– Biuletyn Sądu Najwyższego
BMS	– Biuletyn Ministerstwa Sprawiedliwości
CPKiNP	– Czasopismo Prawa Karnego i Nauk Penalnych
DPP	– Demokratyczny Przegląd Prawniczy
Dz. U.	– Dziennik Ustaw
Dz. Urz. UE	– Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej
Dz. Urz. WE	– Dziennik Urzędowy Wspólnot Europejskich
EPS	– Europejski Przegląd Sądowy
ETPC	– Europejski Trybunał Praw Człowieka
ETS	– Europejski Trybunał Sprawiedliwości
Gł.Pr.	– Głos Prawa
GS	– Głos Sądownictwa
GSP	– Gdańskie Studia Prawnicze
GSP Prz.Orz.	– Gdańskie Studia Prawnicze. Przegląd Orzecznictwa
GSW	– Gazeta Sądowa Warszawska
KPP	– Kwartalnik Prawa Prywatnego
Lex	– System Informacji Prawnej „Lex OMEGA”
M.P.Pr.	– Monitor Prawa Pracy
M.Praw.	– Monitor Prawniczy
NP	– Nowe Prawo
NPC	– Nowy Proces Cywilny
NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
OSA	– Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSAB	– Orzecznictwo Sądów Apelacji Białostockiej
OSN	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego
OSNAPiUS	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Administracyjna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNC	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
OSNCK	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna i Izba Kar- na
OSNCP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
OSNC-ZD	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna – Zbiór Dodatkowy
OSNK	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Kar- na
OSNKW	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Kar- na i Wojskowa
OSNP	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych

OSNPG	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego – wydanie Prokuratury Generalnej
OSP	– Orzecznictwo Sądów Polskich
OSPiKA	– Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
OTK	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego
OTK-A	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego; zbiór urzędowy, seria A
Pal.	– Palestra
PES	– Problemy Egzekucji Sądowej
PiM	– Prawo i Medycyna
PiP	– Państwo i Prawo
PiZS	– Praca i Zabezpieczenie Społeczne
PPC	– Polski Proces Cywilny
PPE	– Przegląd Prawa Egzekucyjnego
PPH	– Przegląd Prawa Handlowego
PPiA	– Przegląd Prawa i Administracji
PPP	– Przegląd Prawa Publicznego
Pr. Bank.	– Prawo Bankowe
Pr. Gosp.	– Prawo Gospodarcze
Prok. i Pr.	– Prokuratura i Prawo
PS	– Przegląd Sądowy
PUG	– Przegląd Ustawodawstwa Gospodarczego
PWS	– Problemy Wymiaru Sprawiedliwości
PZP	– Prawo Zamówień Publicznych
Rej.	– Rejent
RPEiS	– Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
Sam. Ter.	– Samorząd Terytorialny
SC	– Studia Cywilistyczne
SI	– Studia Iuridica
SN	– Sąd Najwyższy
TK	– Trybunał Konstytucyjny
TPP	– Transformacje Prawa Prywatnego
Wok.	– Wokanda
WPP	– Wojskowy Przegląd Prawniczy
WSA	– Wojewódzki Sąd Administracyjny
Zb. Orz.	– Zbiór Orzeczeń
ZN UJ	– Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego
ZN UŁ	– Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Łódzkiego
ZN UMK	– Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu

USTAWA

z dnia 17 listopada 1964 r.

Kodeks postępowania cywilnego

(Dz. U. Nr 43, poz. 296; zm.: Dz. U. z 1965 r. Nr 15, poz. 113; z 1974 r. Nr 27, poz. 157, Nr 39, poz. 231; z 1975 r. Nr 45, poz. 234; z 1982 r. Nr 11, poz. 82, Nr 30, poz. 210; z 1983 r. Nr 5, poz. 33; z 1984 r. Nr 45, poz. 241 i 242; z 1985 r. Nr 20, poz. 86; z 1987 r. Nr 21, poz. 123; z 1988 r. Nr 41, poz. 324; z 1989 r. Nr 4, poz. 21, Nr 33, poz. 175; z 1990 r. Nr 14, poz. 88, Nr 34, poz. 198, Nr 53, poz. 306, Nr 55, poz. 318, Nr 79, poz. 464; z 1991 r. Nr 7, poz. 24, Nr 22, poz. 92, Nr 115, poz. 496; z 1993 r. Nr 12, poz. 53; z 1994 r. Nr 105, poz. 509; z 1995 r. Nr 83, poz. 417, Nr 141, poz. 692; z 1996 r. Nr 24, poz. 110, Nr 43, poz. 189, Nr 73, poz. 350, Nr 149, poz. 703; z 1997 r. Nr 43, poz. 270, Nr 54, poz. 348, Nr 75, poz. 471, Nr 102, poz. 643, Nr 117, poz. 752, Nr 121, poz. 769 i 770, Nr 133, poz. 882, Nr 139, poz. 934, Nr 140, poz. 940, Nr 141, poz. 944; z 1998 r. Nr 106, poz. 668, Nr 117, poz. 757; z 1999 r. Nr 52, poz. 532; z 2000 r. Nr 22, poz. 269 i 271, Nr 48, poz. 552 i 554, Nr 55, poz. 665, Nr 73, poz. 852, Nr 94, poz. 1037, Nr 114, poz. 1191, Nr 122, poz. 1314, 1319 i 1322; z 2001 r. Nr 4, poz. 27, Nr 49, poz. 508, Nr 63, poz. 635, Nr 98, poz. 1069, 1070 i 1071, Nr 123, poz. 1353, Nr 125, poz. 1368, Nr 138, poz. 1546; z 2002 r. Nr 25, poz. 253, Nr 26, poz. 265, Nr 74, poz. 676, Nr 84, poz. 764, Nr 126, poz. 1069 i 1070, Nr 129, poz. 1102, Nr 153, poz. 1271, Nr 219, poz. 1849, Nr 240, poz. 2058; z 2003 r. Nr 41, poz. 360, Nr 42, poz. 363, Nr 60, poz. 535, Nr 109, poz. 1035, Nr 119, poz. 1121, Nr 130, poz. 1188, Nr 139, poz. 1323, Nr 199, poz. 1939, Nr 228, poz. 2255; z 2004 r. Nr 9, poz. 75, Nr 11, poz. 101, Nr 68, poz. 623, Nr 91, poz. 871, Nr 93, poz. 891, Nr 121, poz. 1264, Nr 162, poz. 1691, Nr 169, poz. 1783, Nr 172, poz. 1804, Nr 204, poz. 2091, Nr 210, poz. 2135, Nr 236, poz. 2356, Nr 237, poz. 2384; z 2005 r. Nr 13, poz. 98, Nr 22, poz. 185, Nr 86, poz. 732, Nr 122, poz. 1024, Nr 143, poz. 1199, Nr 150, poz. 1239, Nr 167, poz. 1398, Nr 169, poz. 1413 i 1417, Nr 172, poz. 1438, Nr 178, poz. 1478, Nr 183, poz. 1538, Nr 267, poz. 2258; z 2006 r. Nr 12, poz. 66, Nr 66, poz. 466, Nr 104, poz. 708 i 711, Nr 186, poz. 1379, Nr 208, poz. 1537 i 1540, Nr 226, poz. 1656, Nr 235, poz. 1699; z 2007 r. Nr 7, poz. 58, Nr 47, poz. 319, Nr 50, poz. 331, Nr 61, poz. 418, Nr 99, poz. 662, Nr 106, poz. 731, Nr 112, poz. 766 i 769, Nr 115, poz. 794, Nr 121, poz. 831, Nr 123, poz. 849, Nr 176, poz. 1243, Nr 181, poz. 1287, Nr 192, poz. 1378, Nr 247, poz. 1845; z 2008 r. Nr 59, poz. 367, Nr 96, poz. 609 i 619, Nr 110, poz. 706, Nr 116, poz. 731, Nr 119, poz. 772, Nr 120, poz. 779, Nr 122, poz. 796, Nr 171, poz. 1056, Nr 220, poz. 1431, Nr 228, poz. 1507, Nr 231, poz. 1547, Nr 234, poz. 1571; z 2009 r. Nr 26, poz. 156, Nr 67, poz. 571, Nr 69, poz. 592 i 593, Nr 131, poz. 1075, Nr 179, poz. 1395, Nr 216, poz. 1676; z 2010 r. Nr 3, poz. 13, Nr 7, poz. 45, Nr 24, poz. 125, Nr 40, poz. 229, Nr 108, poz. 684, Nr 109, poz. 724, Nr 125, poz. 842, Nr 152, poz. 1018, Nr 155, poz. 1037, Nr 182, poz. 1228, Nr 197, poz. 1307, Nr 215, poz. 1418, Nr 217, poz. 1435; z 2011 r. Nr 34, poz. 173, Nr 85, poz. 458, Nr 87, poz. 482, Nr 92, poz. 531, Nr 112, poz. 654, Nr 129, poz. 735, Nr 138, poz. 806 i 807, Nr 144, poz. 854, Nr 149, poz. 887, Nr 224, poz. 1342, Nr 233, poz. 1381, Nr 234, poz. 1391; z 2012 r. poz. 908, poz. 1254, poz. 1445, poz. 1529; z 2013 r. poz. 142)

TYTUŁ WSTĘPNY PRZEPISY OGÓLNE

Literatura: K.W. Baran, *Prawo do sądu a droga sądowa w sporach z zakresu prawa pracy* (w:) *Studia z zakresu prawa pracy i polityki społecznej*, Kraków 1994; J. Boć, *Droga administracyjna i droga sądowa w dochodzeniu niektórych roszczeń wobec Państwa*, *Acta Universitatis Wratislaviensis, Prawo* 1969, nr 107; W. Broniewicz, *Postępowanie cywilne w zarysie*, Warszawa 1995; W. Broniewicz, *Prokurator w cywilnym postępowaniu kasacyjnym*, *Prok. i Pr.* 1997, nr 9; J. Cagara, *Związanie sądu cywilnego wyrokiem karnym*, *NP* 1981, nr 3; K. Chwalibogowski, *Ustalenia faktyczne w procesie karnym i cywilnym i ich wzajemna moc wiążąca*, *NP* 1965, nr 9; W. Daszkiewicz, *Zasądzanie odszkodowania z urzędu w polskim procesie karnym*, Warszawa 1970; W. Daszkiewicz, *Powództwo cywilne w procesie karnym*, Warszawa 1976; W. Dawidowicz, *Postępowanie w sprawach administracyjnych a postępowanie przed sądem cywilnym*, *PiP* 1991, z. 3; T. Ereciński, *Problemy procesowe na tle dochodzenia roszczeń z tytułu obowiązkowych ubezpieczeń komunikacyjnych*, *Pal.* 1971, nr 6; T. Ereciński, *Czy w procesie adhezyjnym można wydać orzeczenie co do roszczeń objętych obowiązkiem ubezpieczenia OC wyłącznie w stosunku do oskarżonego?*, *NP* 1972, nr 7–8; T. Ereciński, *Dopuszczalność drogi sądowej dla dochodzenia roszczeń żołnierzy zawodowych poszkodowanych w wypadkach komunikacyjnych*, *WPP* 1976, nr 1; T. Ereciński, *Ewolucja przepisów dotyczących sądowego dochodzenia roszczeń z tytułu ubezpieczeń komunikacyjnych*, *NP* 1976, nr 5; T. Ereciński, *Sądowe dochodzenie roszczeń z tytułu obowiązkowych ubezpieczeń komunikacyjnych*, Warszawa 1976; T. Ereciński, *Zagadnienie drogi dochodzenia roszczeń wynikających z komunikacyjnego wypadku przy pracy*, *NP* 1976, nr 4; T. Ereciński (w:) T. Ereciński, J. Gudowski, M. Jędrzejewska, K. Weitz, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Część pierwsza. Postępowanie rozpoznawcze*, t. 1, red. T. Ereciński, Warszawa 2009; M. Filar, *Pokrzywdzony (ofiara przestępstwa) w polskim prawie karnym materialnym*, *CPKiNP* 2002, nr 2; S. Garlicki, *Jeszcze o symbolicznej złotówce*, *Pal.* 1963, nr 10; D. Felcenloben, *Glosa do postanowienia SN z dnia 14 marca 2002, IV CKN 809/00*, *ST* 2010, nr 3; M. Gersdorf, *Droga sądowa w sprawach ze spółdzielczego stosunku członkostwa na tle nowego prawa spółdzielczego*, *NP* 1962, nr 2; Z. Go-

styński, *Obowiązek naprawienia szkody w nowym ustawodawstwie karnym*, Kraków 1999; Z. Góral, *Dopuszczalność drogi sądowej w sprawach o zastosowanie kary porządkowej*, PiP 1987, z. 2; W. Górski, *Reklamacyjny tryb dochodzenia roszczeń w transporcie*, PUG 1978, nr 2; T. Grzegorzczak, *Wniosek pokrzywdzonego o naprawienie szkody w nowym prawie i postępowaniu karnym*, Nowa Kodyfikacja 1997, nr 1; J. Gudowski, *Droga sądowa w sprawach o rozgraniczenie nieruchomości (na tle prawa geodezyjnego i kartograficznego)*, PS 1995, nr 2; J. Gudowski, *Wpływ Konstytucji i orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego na pojęcie dopuszczalności drogi sądowej (w:) Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego a Kodeks postępowania cywilnego*, red. T. Ereciński, K. Weitz, Warszawa 2010; P. Hofmański, *Orzekanie w procesie adhezyjnym o naprawieniu szkody wyrządzonej przez pracownika*, NP 1980, nr 9; P. Hofmański, *Powództwo adhezyjne o naprawienie szkody wyrządzonej przez pracownika. Zagadnienia procesowe*, PPK 1986, nr 12; J. Ignatowicz, *Droga sądowa w sprawach spółdzielczych w świetle nowego prawa spółdzielczego*, NP 1983, nr 3; J. Jankowski, *Postępowanie reklamacyjne a dopuszczalność drogi sądowej i drogi arbitrażowej*, NP 1971, nr 7–8; J. Jankowski, *Postępowanie wewnątrzspółdzielcze a dopuszczalność drogi sądowej*, ZN UŁ 1974, nr 106; J. Jankowski, *Czasowa niedopuszczalność drogi sądowej – istota i skutki*, ZN UŁ 1982, nr 9; J. Jankowski, *Dopuszczalność drogi sądowej w sprawach o odszkodowanie dochodzone w trybie art. 160 § 5 k.p.a.*, Pal. 1985, nr 9; J. Jankowski (w:) *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 2, red. K. Piasecki, Warszawa 1997; M. Jaślikowski, *Pozostawienie powództwa cywilnego bez rozpoznania na podstawie art. 415 § 3 k.p.k.*, PS 2007, nr 6; M. Jędrzejewska (w opracowaniu K. Weitz) (w:) T. Ereciński, J. Gudowski, M. Jędrzejewska, K. Weitz, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Część pierwsza. Postępowanie rozpoznawcze*, t. 1, red. T. Ereciński, Warszawa 2009; J. Jodłowski, *Z zagadnień polskiego procesu cywilnego*, Warszawa 1961; J. Jodłowski, *W kwestii zakresu i przedmiotu nauki postępowania cywilnego*, PiP 1969, z. 4–5; J. Jodłowski (w:) *Kodeks postępowania cywilnego z komentarzem*, t. 1, red. J. Jodłowski, K. Piasecki, Warszawa 1989; J. Jodłowski, T. Misiuk-Jodłowska (w:) J. Jodłowski, J. Lapiere, T. Misiuk-Jodłowska, Z. Resich, *Postępowanie cywilne*, Warszawa 1996; J. Jodłowski, Z. Resich, *Postępowanie cywilne*, Warszawa 1987; A. Kafarski, *Zagadnienie mocy wiążącej prawomocnych wyroków karnych w procesie cywilnym*, PiP 1961, z. 7; A. Kaftal, *Powództwo cywilne w procesie karnym*, Warszawa 1975; M. Kamiński, *O istocie pojęcia sprawy sądowoadministracyjnej*, PPP 2009, nr 10; T. Kielkowski, *Czy organy administracji publicznej rozstrzygają sprawy cywilne*, PiP 1997, z. 8; T. Kielkowski, *Sprawa administracyjna*, Kraków 2004; C.P. Kłak, *Wyrok nakazowy a postępowanie cywilne*, Pal. 2004, nr 11–12; C.P. Kłak, *Wpływ prawomocnego wyroku skazującego na postępowanie cywilne*, Ius et Administratio 2005, nr 2; C.P. Kłak, *Postępowanie nakazowe w sprawach karnych skarbowych*, Pal. 2008, nr 9–10; M. Kłopocka, *Prawo do sądu w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego*, Acta Universitatis Wratislaviensis, PPIA 2007, nr LXXVI; K. Koła-

kowski, *Droga sądowa i właściwość sądu przy podmiotowych przekształceniach procesu cywilnego*, NP 1969, nr 5; A. Kopff, *Odgraniczenie postępowania administracyjnego od sądowego w prawie wynalazczym*, Wynalazczość Racjonalizacja 1968, nr 12; B. Kordasiewicz, *Zaskarżane „w części” orzeczenia SKO w sprawie aktualizacji opłat z tytułu użytkowania wieczystego (w:) Współczesne problemy prawa prywatnego. Księga pamiątkowa ku czci profesora Edwarda Gniewka*, Warszawa 2010; D. Krzyżanowski, *Prawnokarne instytucje służące zaspokojeniu roszczeń pokrzywdzonego a dochodzenie roszczeń w procesie cywilnym*, Pal. 2008, nr 9–10; M. Lisiewski (w:) B. Dobrzański, M. Lisiewski, Z. Resich, W. Siedlecki, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 1, red. Z. Resich, W. Siedlecki, Warszawa 1969; M. Malczyk-Herdzina, *Postępowanie wewnątrzspółdzielcze jako przesłanka sądowego postępowania cywilnego*, A UW Prawo i Administracja 1991, nr 30; J. Małecki, *Kilka refleksji w kwestii dopuszczalności drogi sądowej w sprawach rozstrzygnięć z zakresu naruszenia dyscypliny budżetowej (w:) Księga jubileuszowa Profesora Marka Mazurkiewicza. Studia z dziedziny prawa finansowego, konstytucyjnego i ochrony środowiska*, red. R. Mastalski, Wrocław 2001; W. Masewicz, *Prokurator w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 1975; J. Mazurek, *Dopuszczalność drogi sądowej w sprawach szkód doznanych przez żołnierza w związku ze służbą wojskową*, WPP 1985, nr 3; A. Meszorer, *Stanowisko i czynności prokuratora w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 1957; A. Meszorer, *Stosunek postępowania cywilnego do postępowania administracyjnego*, PUG 1957, nr 4; J. Metzler, *Zakres dopuszczalności postępowania cywilnego w sprawach odszkodowawczych objętych prawem wodnym*, NP 1972, nr 9; Z. Miczek, *Związanie sądu orzeczeniem wydanym w sprawach karnych oraz w sprawach o wykroczenia*, PS 2004, nr 6; T. Misiuk, *Sądowa ochrona praw członków spółdzielni*, Warszawa 1979; L. Nadel, *Niedopuszczalność drogi procesu cywilnego w świetle teorii i praktyki*, Nowa Palestra 1936, nr 2; J. Nowińska, *Status prawny powoda cywilnego w procesie karnym*, Kraków 2007; L. Ostrowski, *O kwestiach prejudycjalnych w procesie cywilnym (problematyka związana z art. 177 k.p.c.)*, Pal. 1965, nr 11; L. Ostrowski, *Czasowa niedopuszczalność drogi sądowej w sprawach cywilnych*, NP 1967, nr 12; K. Piasecki, *Wpływ postępowania i wyroku karnego na postępowanie i wyrok cywilny*, Warszawa 1970; K. Piasecki, *Wykorzystanie w postępowaniu cywilnym materiału dowodowego zebranego w sprawie karnej*, Pal. 1971, nr 12; K. Piasecki, *Dopuszczalność drogi sądowej w postępowaniu przed sądami powszechnymi i Sądem Najwyższym w sprawach cywilnych*, PWS 1981, nr 21; K. Piasecki, *Z zagadnień stosunku postępowania cywilnego do postępowania administracyjnego (w:) Księga pamiątkowa ku czci Profesora Jerzego Jodłowskiego*, red. E. Łętowska, Ossolineum 1989; M. Piekarski, *Wpływ postępowania wewnątrzspółdzielczego na sądowe postępowanie cywilne (wybrane zagadnienia)*, NP 1971, nr 12; H. Pietrzkowski, *Prawo do sądu (zagadnienia wybrane)*, PS 1999, nr 11–12; J. Pietrzykowski, *Powództwo adhezyjne oraz zasądzenie odszkodowania z urzędu*, Warszawa 1969; P. Pogonowski, *Realizacja prawa do sądu*

w postępowaniu cywilnym, Warszawa 2005; W. Radomski, *Dopuszczalność drogi sądowej w sprawach ze spółdzielczego stosunku pracy*, ZN UMK 1972, nr 11; S. Rejman, *Artykuł 7 § 1 k.p.c. a rehabilitacja skazanego*, Pal. 1961, nr 12; J. Rodziewicz (w:) *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 1, red. K. Piasecki, Warszawa 2006; Z. Resich, *Dopuszczalność drogi sądowej w sprawach cywilnych*, Warszawa 1962; Z. Resich, *Droga sądowa*, NP 1973, nr 7–8; J. Rodziewicz, *Prejudycjalność w postępowaniu cywilnym*, Gdański 2000; I. Rosenblüth, *Niedopuszczalność drogi sądowej w nowym ustroju sądów powszechnych*, PS 1982, nr 10; F. Rosengarten, *Powództwo adhezyjne o symboliczną złotówkę*, NP 1973, nr 9; E. Samborski, *Dochodzenie roszczeń cywilnych w procesie karnym*, Warszawa 2004; W. Siedlecki, *Stosunek postępowania karnego do postępowania cywilnego w świetle przepisów nowego Kodeksu postępowania cywilnego*, Pal. 1966, nr 9; W. Siedlecki, *Zarys postępowania cywilnego*, Warszawa 1966; W. Siedlecki (w:) B. Dobrzański, M. Lisiewski, Z. Resich, W. Siedlecki, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, t. 1, red. Z. Resich, W. Siedlecki, Warszawa 1969 oraz 1975; W. Siedlecki, *Przedmiot postępowania cywilnego (w:) Wstęp do systemu prawa procesowego cywilnego*, red. J. Jodłowski, Warszawa 1974; W. Siedlecki (w:) W. Siedlecki, Z. Świeboda, *Postępowanie cywilne. Zarys wykładu*, Warszawa 1998; K. Stefko, *Udział prokuratora w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 1956; Z. Strus, *Postępowanie regulacyjne a ochrona praw osób trzecich*, PS 1998, nr 3; M. Stypułkowska, *Zakres uprawnień prokuratora w postępowaniu cywilnym*, NP 1957, nr 12; K. Szafrąńska, *Proces adhezyjny w k.p.k. z 1997 r. (w:) Nowa kodyfikacja karna*, t. III, Wrocław 1998; A. Szpunar, *Powództwo o symboliczną złotówkę*, NP 1973, nr 2; A. Świątkowski, *Droga sądowa w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych*, Pal. 1986, nr 5–6; P. Telenga (w:) J. Bodio, T. Demendecki, A. Jakubecki, O. Marcewicz, P. Telenga, M.P. Wójcik, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. A. Jakubecki, Warszawa 2010; H. Trammer, *Następcza bezprzedmiotowość procesu cywilnego*, Kraków 1950; M. Tyczka, *Pozasądowe tryby załatwiania spraw cywilnych*, PiP 1972, z. 8–9; M. Uliasz, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, Warszawa 2008; A. Wach, *Kształtowanie się zakresu drogi sądowej w sprawach cywilnych*, NP 1980, nr 10; M. Waligórski, *Polskie prawo procesowe cywilne. Funkcja i struktura procesu*, Warszawa 1947; E. Waśkowski, *Istota procesu cywilnego*, PPC 1937, nr 24; A. Ważny, *Powództwo adhezyjne – analiza stosowania*, WPP 2008, nr 4; R. Więckowski, *Z problematyki dopuszczalności drogi sądowej w sprawach lokalowych małżonków*, ZN UJ Prace Prawnicze 1981, z. 98; R. Więckowski, *Dopuszczalność drogi sądowej w sprawach cywilnych*, ZN UJ 1991, z. 139; A. Wilczyńska, *Sprawy z zakresu administracji publicznej na tle pojęć sprawy administracyjnej i sprawy cywilnej – zagadnienia teoretycznoprawne*, Zeszyty Naukowe Sądownictwa Administracyjnego 2008, nr 5; S. Włodyka, *Pojęcie postępowania cywilnego, jego rodzaje (w:) Wstęp do systemu prawa procesowego cywilnego*, red. J. Jodłowski, Warszawa 1974; M.P. Wójcik (w:) J. Bodio, T. Demendecki, A. Jakubecki, O. Marcewicz,

P. Telenga, M.P. Wójcik, *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, red. A. Jakubecki, Warszawa 2008; M. Wrzolek-Romańczuk, *Wybrane zagadnienia z pogranicza postępowania wewnątrzspółdzielczego i sądowego*, Pal. 1989, nr 1; Z. Wusatowski, *Przekazanie sprawy na drogę procesu cywilnego*, GSW 1931, nr 59; T. Zembrzuski, *Droga sądowa w sprawie o ustalenie wysokości opłaty rocznej za użytkowanie wieczyste*, M.Praw. 2011, nr 23; T. Zembrzuski, *Skarga kasacyjna. Dostępność w postępowaniu cywilnym*, Warszawa 2011; A. Zieliński (w:) *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz do artykułów 1–505¹⁴*, red. A. Zieliński, Warszawa 2005; J. Zimmermann, *Z problematyki sporów kompetencyjnych między organami administracji państwowej a sądami*, PiP 1989, z. 3; T. Żyznowski, *Niektóre aspekty drogi sądowej z zakresu własności przemysłowej*, PS 2002, nr 9.

Art. 1. Kodeks postępowania cywilnego normuje postępowanie sądowe w sprawach ze stosunków z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa pracy, jak również w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych oraz w innych sprawach, do których przepisy tego Kodeksu stosuje się z mocy ustaw szczególnych (sprawy cywilne).

1. Artykuł 1 zawiera definicję legalną terminu „sprawa cywilna”. Pod tym pojęciem rozumie się sprawy ze stosunków z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego, prawa pracy, ubezpieczeń społecznych oraz inne sprawy, do których przepisy Kodeksu znajdują zastosowanie z mocy ustaw szczególnych. Wyliczenie to ma charakter wyczerpujący. Ustawodawca określa w ten sposób krąg spraw, które rozpoznawane są przez sąd w postępowaniu cywilnym na podstawie przepisów Kodeksu postępowania cywilnego.

Pojęcie „sprawa” używane jest w Kodeksie nie tylko na potrzeby określenia i sprecyzowania katalogu spraw rozpoznawanych w postępowaniu cywilnym, lecz także rozumiane bywa jako synonim terminu „postępowanie” (zob. np. art. 5, 15 § 1, art. 48, 192). Określenie „sprawa cywilna” używane jest jedynie w pierwszym ze wskazanych znaczeń. Pojęcie sprawy cywilnej po raz pierwszy pojawiło się w Kodeksie postępowania cywilnego w wyniku nowelizacji z dnia 20 lipca 1950 r. (Dz. U. Nr 38, poz. 349 z późn. zm.), zastępując wcześniejsze określenie „sporu o prawa prywatne”. Przedwojenny ustawodawca nie sformułował definicji sprawy cywilnej. Zdefiniowanie tego pojęcia nie zlikwidowało jednak trudności związanych z diagnozowaniem charakteru spraw kierowanych na drogę postępowania sądowego.

Artykuł 1 w pierwotnym brzmieniu (1964 r.) do spraw cywilnych nie zaliczał spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych. Rozszerzenie zakresu regulacji wiązało się z przekazaniem do kognicji sądów powszechnych postępowania w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych dokonanego ustawą z dnia 18 kwietnia 1985 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 20, poz. 86).

2. Dla określenia spraw cywilnych przyjęte zostały dwa kryteria kwalifikacyjne, tj. materialne i formalne.

Sprawami cywilnymi w ujęciu materialnym są sprawy ze stosunków z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego, opiekuńczego i prawa pracy. Określane bywają jako sprawy cywilne merytoryczne, z natury rzeczy, co do istoty. Są to sprawy cywilne wynikające z zastosowania norm pierwotnego prawa cywilnego. Zaliczenie ich do spraw cywilnych nie jest wynikiem ustaleń ustawodawcy. Wymienione sprawy miałyby taki charakter nawet w razie braku wyraźnego przepisu prawa procesowego. Kryterium materialne umożliwia określenie sprawy cywilnej. Kodeks posługuje się jednak drugim kryterium kwalifikacyjnym w postaci kompetencji sądu i formy postępowania.

3. Sprawami cywilnymi w ujęciu formalnym są sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych oraz inne sprawy, do których przepisy Kodeksu postępowania cywilnego znajdują zastosowanie z mocy ustaw szczególnych. Chodzi tu zarówno o sprawy o charakterze administracyjnym, jak i o inne sprawy, których źródłem nie jest prawo cywilne. Przyznanie im cywilnego charakteru jest wyłącznie wynikiem decyzji legislatora, tj. ustawa traktuje je jako cywilne wówczas, gdy ich rozpoznanie przekazane jest do kompetencji sądów powszechnych i Sądu Najwyższego. Ich źródłem jest prawo publiczne. Uchodzą one za cywilne wyłącznie dlatego, że rozpoznawane są według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego na mocy odpowiednich przepisów. Zastosowanie kryterium formalnego w celu poszerzenia zakresu art. 1 podyktowane jest względami celowościowymi.

4. W doktrynie funkcjonuje podział spraw cywilnych na sprawy cywilne *sensu stricto*, odnośnie do spraw ze stosunków z zakresu prawa cywilnego, rodzinnego, opiekuńczego i prawa pracy (spraw cywilnych ze swej natury), jak również na sprawy cywilne *sensu largo*, w kontekście spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych i innych, do których przepisy Kodeksu znajdują zastosowanie (spraw cywilnych co do formy); por. J. Jodłowski, Z. Resich, J. Lapierre, T. Misiuk-Jodłowska, K. Weitz, *Postępowanie cywilne*, Warszawa 2009, s. 24 i n. Jakkolwiek można mówić o sprawach cywilnych w ścisłym znaczeniu, to takie różnicowanie spraw należy uznać za kontrowersyjne. Sprawy cywilne *sensu stricto* nie zawierają się w sprawach cywilnych *sensu largo*, lecz stanowią niezależny zbiór spraw, do których znajdują zastosowanie przepisy Kodeksu postępowania cywilnego. Kryterium formalne umożliwia objęcie pojęciem sprawy cywilnej także dodatkowej grupy spraw, które nie są takimi ze swej natury.

5. Istota sprawy cywilnej wiąże się z równouprawnieniem stron występujących w procesie. Ustalenie, czy sprawa ma cywilnoprawny charakter, a także czy należy do drogi sądowej, wymaga odniesienia się do dwóch kryteriów, tj. równorzędności stron, jak też do ekwiwalentności świadczeń. Odwołanie się do tych kryteriów pożądanę jest wówczas, gdy w danym sporze nakładają się stosunki cywilnoprawne i administracyjne, co może utrudniać właściwe zakwalifikowanie sprawy. Judykatura wielokrotnie staje przed wyzwaniem prawidłowego zdiagnozowania spraw leżących na pograniczu prawa prywatnego i publicznego.

Drugie wydanie komentarza, obejmującego artykuły od 1 do 366 ustawy – Kodeks postępowania cywilnego, pod redakcją naukową dr. hab. Henryka Doleckiego i prof. dr. hab. Tadeusza Wiśniewskiego zawiera omówienie wszystkich zmian w kodeksie, które miały miejsce od czasu pierwszej edycji w 2011 r.

Autorzy – wybitni przedstawiciele praktyki prawniczej i nauki – prezentują najważniejsze nowelizacje przepisów kodeksu postępowania cywilnego – w tym dotychczas największą, która weszła w życie 3 maja 2012 r. – dotyczące m.in.:

- reguły działania stron i uczestników postępowania oraz prezentacji materiału procesowego przez strony,
- wprowadzenia pojęcia organizacji pozarządowych i zasad udziału tych podmiotów w postępowaniu,
- doręczeń pism sądowych,
- wpływu ogłoszenia upadłości na tok postępowania z udziałem podmiotu, w stosunku do którego ogłoszono upadłość,
- elektronicznych pism procesowych w postępowaniu.

Komentowane zagadnienia zostały mocno osadzone w judykaturze. Poglądy doktryny przedstawiane są szeroko, z zaznaczeniem kwestii budzących kontrowersje. Autorzy postrzegając omawiane instytucje przez pryzmat potrzeb cywilistycznej praktyki prawniczej, nie poprzestają jednak tylko na ukazywaniu problemów, ale poszukują właściwej interpretacji przepisów i proponują możliwe rozwiązania.

Komentarz adresowany jest przede wszystkim do sędziów, adwokatów, radców prawnych, komorników sądowych i aplikantów. Nie brak w nim również rozważań mogących zainteresować przedstawicieli doktryny.

Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz

Redakcja naukowa Henryk Dolecki i Tadeusz Wiśniewski

Tom I – artykuły 1–366

Tom II – artykuły 367–505³⁷

Tom III – artykuły 506–729

Tom IV – artykuły 730–1088

Tom V – artykuły 1096–1217

Cena: 259 zł

(w tym 5% VAT)

Zamówienia:

infolinia 801 04 45 45, fax 22 535 80 01

zamowienia.książki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgamia internetowa www.profinfo.pl